

indiferent, ci este văzut și construit de regizor prin prisma personalității dramatice a personajului.

Sorana Coroamă, utilizând propriile spectacole: Micii burghezi de M. Gorki dar și ciclul Mușatinii a arătat aceeași clară înțelegere a specificului teatrului T.V., vorbind despre funcția decorului în realizarea atmosferei dramatice existentă potențial în text și declanșată de regizor prin utilizarea spațiului natural în accepția sa simbolică.

Vorbind despre decupajul regizoral în teatrul T.V., Cornel Todea, a elucidat tehnica interpretării regizorale ca trecere a textului dramatic într-un limbaj al imaginii — trecere care are la bază descifrarea nivelelor de semnificații transpuse în unități de imagine, ceea ce constituie decupajul. Montajul, pentru că reface continuitatea, povestirea, ritmul acțiunii, este totmai asocierea suitelor de imagini.

Despre condiția actorului la teatrul T.V., despre procesul său de creație, a vorbit cu competență artista emerită Dina Cocea. Ea a subliniat autonomia procesului de creație a actorului și de aici larga sa responsabilitate în realizarea personajului. Actorul trebuie să deponă în fața teleobiectivului un efort deosebit în solicitarea factorilor afectivi și intelectuali. Contactul cu televiziunea acordă astfel actorului un plus de profesionalitate. Tot despre aptitudinile actorului la televiziune, despre legătura psihică dintre actor și tehnicianul care mînuiește aparatura, despre spiri-

tul de echipă care animă pe realizatori de la protagonist pînă la cameramar, au vorbit actorii Ion Marinescu și Mircea Albulescu.

Secțiunea de scenografie au acoperit-o contribuția teoretică a lui Paul Cornel Chitic și o trecere în revistă a principalelor spectacole T.V. realizată de Ileana Forțu.

Edwiga Adelman a încercat o expunere a experienței sale de operator, arătînd rolul imaginii în realizarea dramatismului, al luminii și mișcării înțelese ca principali factori în declanșarea impresiilor afective ale spectatorului.

Despre transpunerea creației dramaturgice în cadrul natural, utilizînd mijloacele televiziunii, au vorbit Nae Cosmescu și V. Petrovici — ultimul referînd concret cu ajutorul teleimaginilor asupra organizării spațiului de reprezentare a piesei Puterea și Adevărul la Uzina de aluminiu din Slatina.

Comunicările dintre care publicăm cîteva și în revista noastră, au suscitat în rîndurile auditoriului un viu interes invitînd la discuții, care s-au caracterizat în majoritatea cazurilor prin dorința comentatorilor de a nuanța și preciza conceptul de teatru T.V. Au intervenit astfel cu completări și contribuții substanțiale: Octavian Barbosa, regizorul Horea Popescu, Sofia Sincan, Sorana Coroamă, Cornel Todea, Manase Radnev, Paul Cornel Chitic, ș.a.

Constantin Radu-Maria

Din comunicările sesiunii

**DINA
COCEA**

ACTORUL LA TEATRUL T.V.

Actorul de teatru, de film sau de televiziune, fie că se află pe scenă, pe platou sau în decor natural, în fața publicului sau a aparatului de filmat, fie că poartă un costum de epocă sau unul modern, fie că are de spus o tiradă sau de dat expresie în groplan, printr-o singură privire, unui monolog interior împlinește aceeași activitate de creație, urmărește același scop: elabora-

rea imaginii personajului și întruchiparea acestei imagini.

Dacă, aparent, procesul de creație diferă, ținînd seama de factorii care condiționează specificitatea teatrului, filmului sau televiziunii, în realitate, acest proces este condiționat indiferent unde se desfășoară, în primul rînd, de amprenta subiectivă a fiecărui interpret care, printr-o evoluție proprie

și creatoare, realizează joncțiunea cu trăirea intuitivă, de maximă inspirație și intensitate.

Am reținut acest argument pentru a sublinia autonomia procesului de creație a artistului și implicit răspunderea ce o are față de creația sa. Trebuie să remarcăm în continuare că această autonomie, oricât de paradoxal ar părea, este cu mult mai accentuată în procesul de creație pentru televiziune, ceea ce mărește și gradul de responsabilitate al actorului. Este știut că limitarea timpului de repetiții — deci de pregătire a unui rol — graba, tensiunea nervoasă din timpul înregistrării, improvizația continuă, dictată de prezența activă a unui partener tiranic — magnetoscopul — alcătuiesc la un loc condiții obligatorii, specifice televiziunii, pe care actorul le cunoaște și de care trebuie să țină seamă.

Regizorul polonez de televiziune, Jerzy Antozak pretinde că tocmai spontaneitatea și necesitatea de a improviza impun acea temperatură unică favorabilă creației, dar, adaugă el, și susțin această părere, numai o improvizație conștientă, gândită, pregătită.

Improvizația este proprie naturii artistice a actorului, intră constitutiv în actul de creație, este o condiție sine qua non a artei actorului. Dacă pe scenă, în condițiile pregătirii unui rol sau în cursul spectacolelor, improvizația actorului se află într-o strânsă interdependență cu textul piesei și cu situațiile propuse de autor, cu linia generală a personajului, și contribuie la stabilirea relațiilor, la comunicarea dintre parteneri, la televiziune, actorul improvizează în baza aceluiași proces de gândire și de imaginație, dar are ca *resort principal*, care-i declanșează inițiativa, spontaneitatea, ochiul magic al tele-obiectivului, căruia trebuie să i se adapteze cu suplete în toate situațiile date. Flexibilitatea actorului, facultatea pe care o are de a-și modifica rapid mersul gândirii în funcție de mișcarea ochiului magic, disponibilitatea de a improviza, sînt atribute organice care se cer a fi însă supuse unui auto-control riguros. Control care trebuie să se exercite în primul rînd asupra mijloacelor exterioare de exprimare: cuvînt — gest — mimică, și aceasta în condițiile cărora li se cere să nu contravină continuității logice a gândirii impuse de decupajul regizoral, care, din necesități tehnice și artistice, fragmentează textul și acțiunea dramatică. Reconstituirea integrală a personajului, a vieții sale interioare și exterioare solicită actorului o gândire continuă, nu-i îngăduie nici un moment de dispersare a gândurilor, astfel ca de la un plan la altul să existe o unitate indisolubilă și continuă între procesul gândirii și reacțiile exterioare ale personajului.

Se știe că actorul își creează el singur viața scenică, este înzestrat cu un anume sentiment regizoral, organic, fiind un coregizor al spectacolului. Asimilează ideile regizorale dar le și influențează. Subliniez acest aspect al procesului de creație al actorului de teatru deoarece mi se pare că actorul la televiziune

are ancore impresia că munca sa este dependentă exclusiv de factorii tehnici specifici genului, libertatea sa de creație fiind îngrădită cu strictețe, în limitele unor perimetri precisi. De aici, grija exclusivă pentru memorizarea textului, ca urmare, redarea lui mecanică și recurgerea la o „improvizație” bazată pe adoptarea unor soluții facile și exterioare. O anume indiferență față de integritatea rolului, față de piesă chiar, de stilul acesteia în foarte multe cazuri, denotă și lipsă de cultură și slabă responsabilitate artistică, denotă dezinteres față de public.

Să nu uităm că teatrul la televiziune este un fenomen specific. El se află în vecinătatea imediată a programelor de informare: actorul, și el, se află în vecinătatea a sumedenie de tipuri umane. Memoria telespectatorului este solicitată la limită. Pentru a rămîne în memoria publicului, actorul nu are voie să „treacă” doar prin micul ecran, personajul pe care-l interpretează trebuie să se fixeze nu numai pe peliculă dar și în conștiința fiecărui telespectator în parte. Și aici, ating cel mai dificil aspect al creației actorului la televiziune: actul de comunicare între actor și public sau, mai precis, între „personaj” și spectator. În teatru, receptarea creației scenice este vie, directă, activă. Confruntarea cu publicul creează o atmosferă de emoție specifică, o tensiune interioară pe care actorul la televiziune o regăsește doar în clipa înregistrării, și aceasta nu întotdeauna, atenția obligatorie față de numeroasele elemente exterioare influențînd negativ asupra puterii de concentrare, de emoție, de trăire. Astfel că actorul va trebui să facă un efort deosebit în solicitarea factorilor afectivi și intelectuali, prielnici unei autentice trăiri. Numai astfel, imaginea actorului, și prin el a personajului, poate pătrunde în conștiința telespectatorului.

Multiple sînt condițiile noi la care actorul trebuie să se adapteze, atunci cînd are de interpretat un rol pentru micul ecran.

Dar, pentru actor, contactul cu televiziunea înseamnă dobîndirea unui plus de personalitate, de virtuozitate. Transferul unor modalități de expresie, dintr-un gen în altul, nu se rezumă numai la un proces de adaptare, ci înseamnă totodată și puțința de a descoperi noi mijloace de exprimare, fapt care potențează creația lui atît la televiziune cît și în teatru. Personal, după 40 de ani de teatru, experiența teatrului T.V. mă „pasează” în continuare, noi elemente de cunoaștere a artei interpretative venind să completeze, cu fiecare nou rol, întreaga mea experiență cu privire la infinitele posibilități de creație pe care le are artistul, în cadrul teatrului T.V. Deschiderea spre lume, despre care se vorbea în cadrul acestui simpozion, este și pentru actor o fereastră larg deschisă spre inima spectatorului. Pentru el ne străduim azi să descifrăm legile artei noastre, să le găsim noi aplicații, noi modalități. Acestui spectator îi dedicăm și cercetările noastre și realizările noastre.